

El desenvolupament de la Salut Mental a Catalunya: atenció integral a la Salut Mental: reptes de futur

III Jornada de Salut Mental

**La transversalitat de l'atenció a la salut mental:
realitats i reptes de futur**

Organitzada per: La Unió, fòrum salut mental, Fundació La Unió

María Luisa de la Puente Martorell
Directora general de Planificació i Avaluació
Subdirectora del Servei Català de la Salut

Barcelona, 12 de febrer de 2010

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Planificació estratègica

18
anys

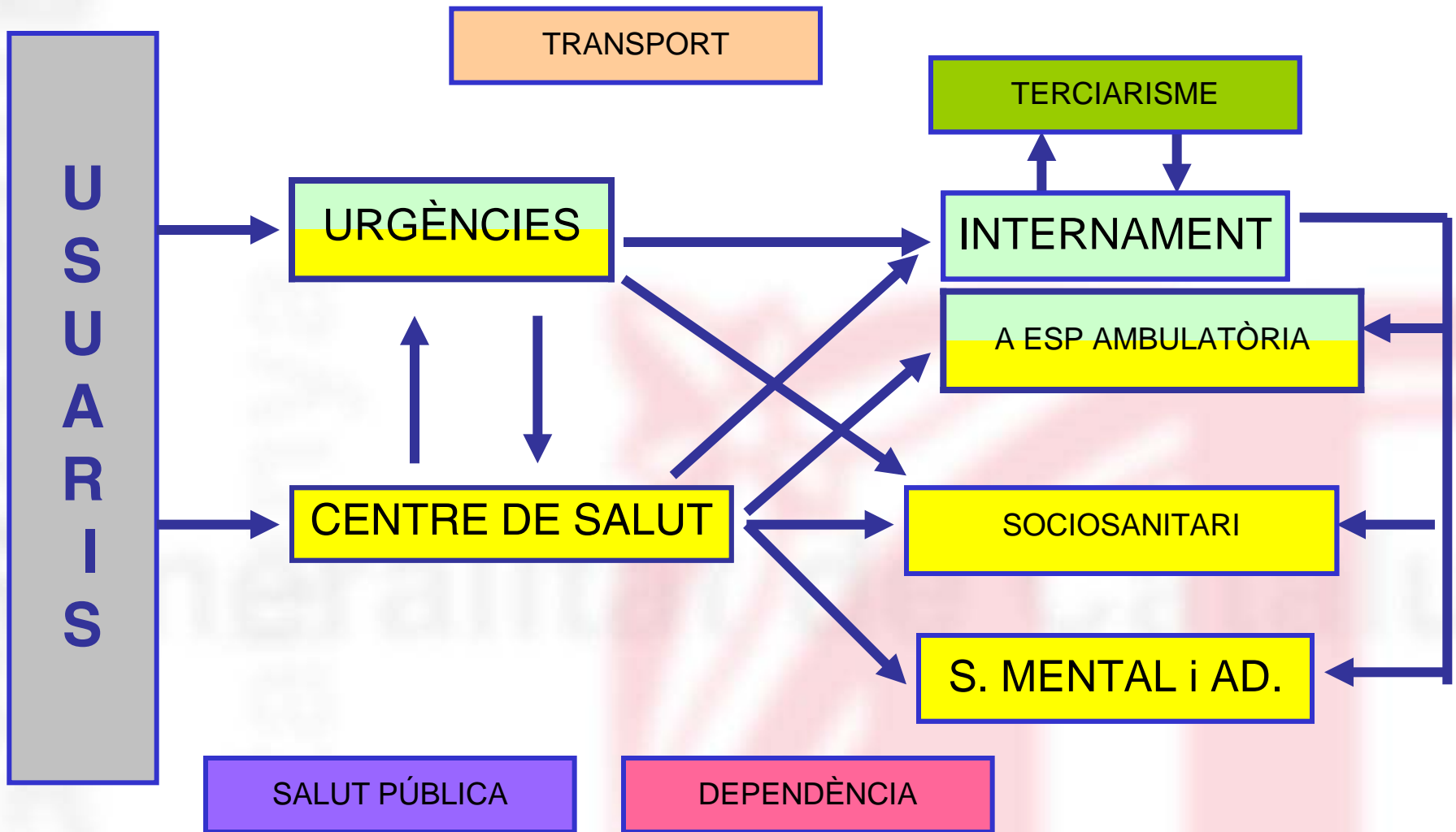

Línies estratègiques Mapa sanitari

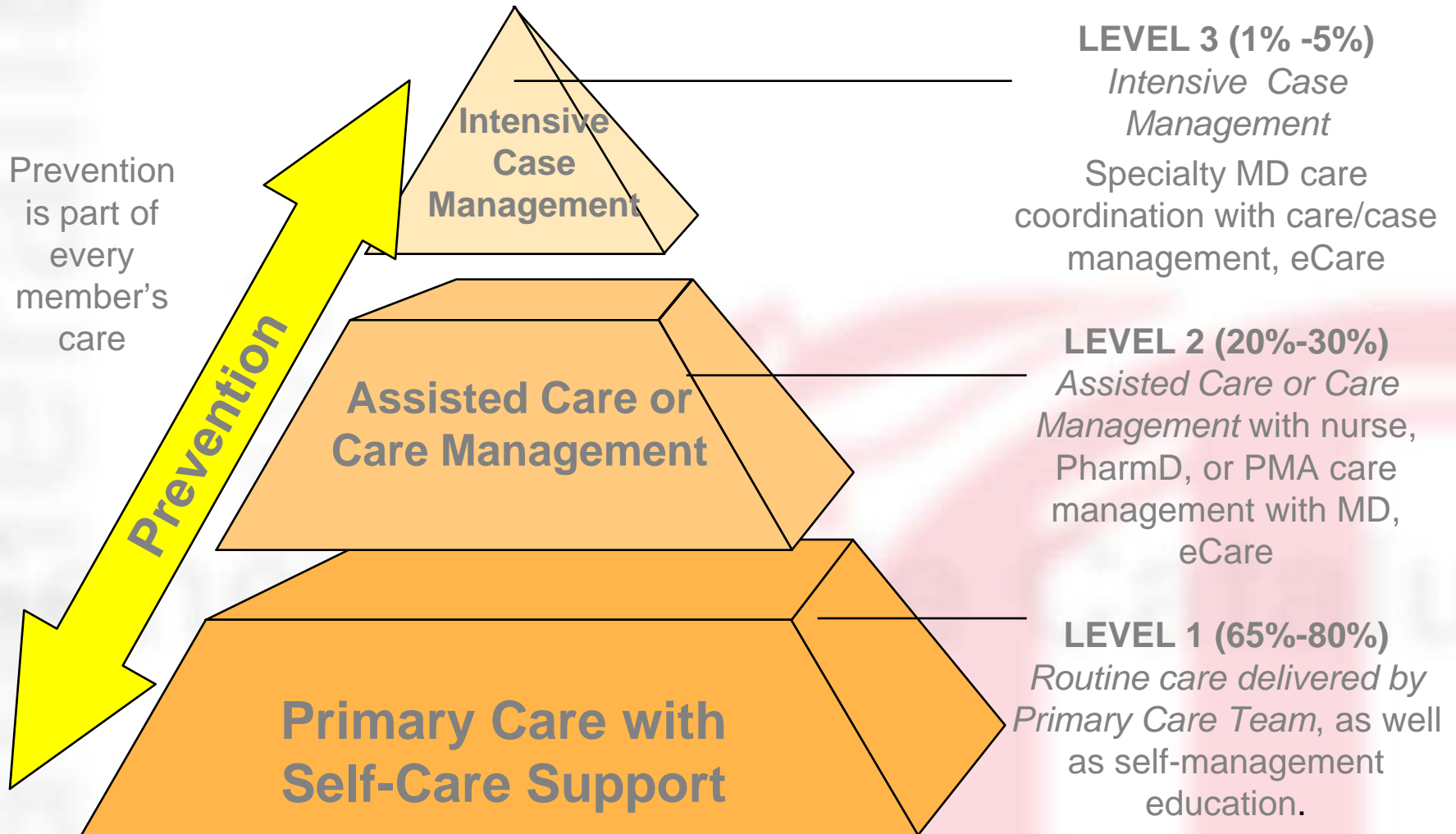
SISCAT, Decret xarxes 2010

18
anys

Gestió Malalties, Kaiser Permanente

18
anys

El sistema de compra i de finançament

18
anys

La prova pilot de **l'assignació capítativa amb base poblacional** ha permès constatar l'assoliment dels objectius que la varen inspirar, per això actualment s'està tramitant un **nou Decret que incorpora els resultats de la prova pilot**

El contracte ha anat evolucionant en el temps. En el futur la qualitat de la prestació i l'adaptació a les necessitats reals de la població de referència han de guanyar pes i s'ha d'evolucionar des d'una contractació basada en la oferta a una contractació basada en necessitats. El **contracte individual per cada proveïdor de serveis haurà de coexistir amb un conveni de càpita territorial** o aliança entre diferents proveïdors d'un territori. Aquest segon instrument haurà d'anar acompanyat d'un **Pacte d'Accés i Resolució**

S'està tramitant un **nou Decret de sistema de pagament** que, a banda de millorar tècnicament el model de 1997, incorpora el sistema de pagament de l'assistència socio sanitària i la contraprestació econòmica de la compra de serveis, d'acord amb el model d'assignació en base poblacional

Alguns processos de transformació del model d'atenció d'especial rellevància en l'articulació dels serveis en el territori

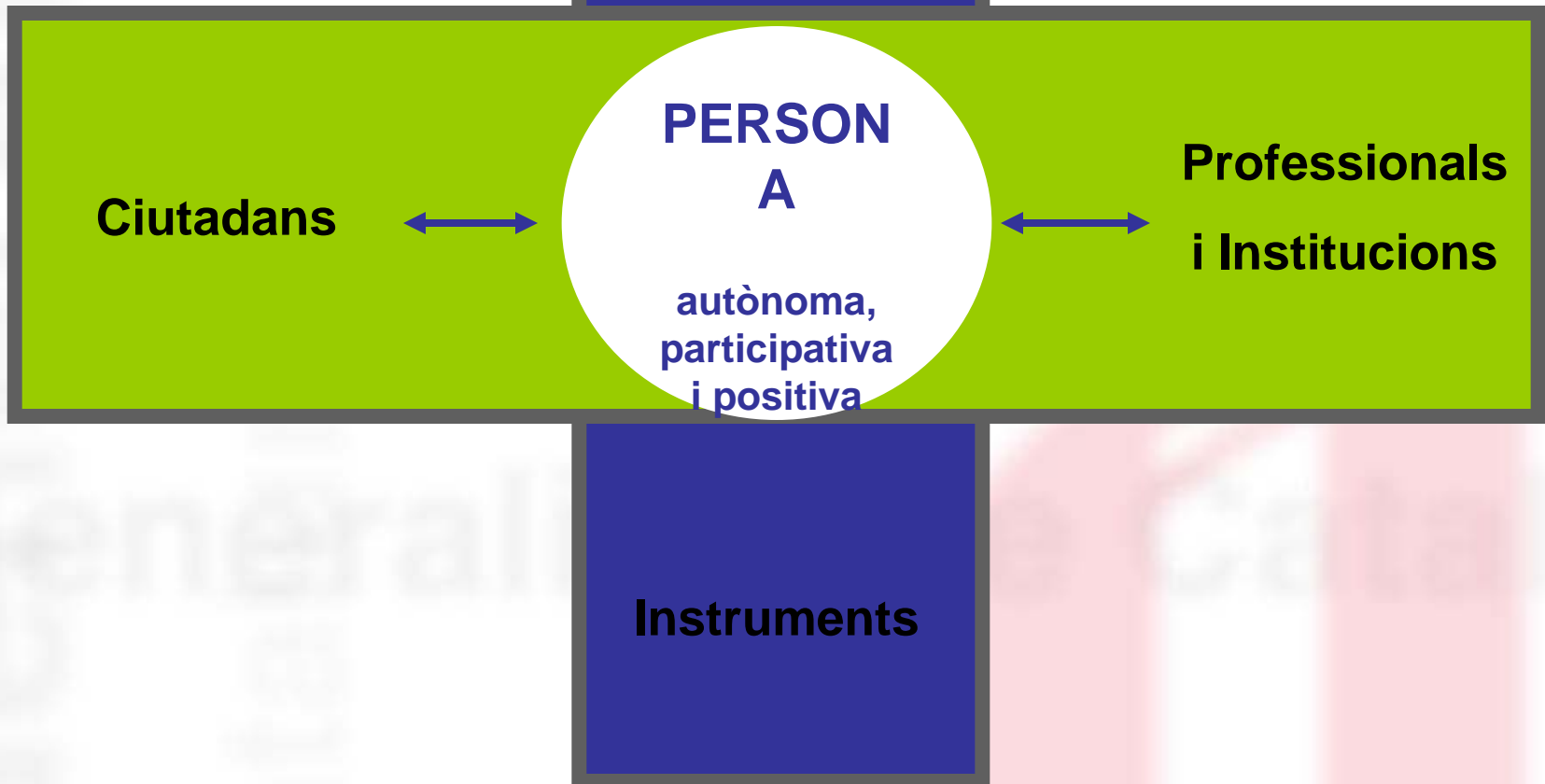
- El Pla d'innovació de l'atenció primària i salut comunitària.
- El Pla Director de Salut Mental i Addiccions a l'APS
- El Pla Integral de Salut Mental

Dos
eixos

Eix 2 : Recursos

Sistema

Eix 1: Persones

Atenció integrada de salut (I)

Situació actual

- Fragmentació de l'atenció
- Duplicitats, pèrdues d'eficiència del sistema
- Variabilitat pràctica clínica
- Problemes de gestió en determinats processos (atenció urgent i continuada,..)

Objectius

1. Treball en xarxa de les institucions: XSUP en l'àmbit dels GTS
2. Corresponsabilitat institucions
3. Responsabilitat professional en la gestió dels processos
4. Atenció centrada en resultats de salut i qualitat atenció

ACCIONS

- **Accreditació dels equips de salut per la millora de la qualitat i la seguretat clínica**
- **Atenció integrada processos clínics (*continuum* assistencial)**
- **Demandes d'atenció continuada i urgent assumides pel conjunt dels serveis i professionals del GTS**
- **Reforç de la CEPP i del director executiu GTS**
- **Comissió d'entitats proveïdores del GTS compromesa, junt amb els clínics, en la gestió assistencial**
- **Avaluació resultats de salut, qualitat i eficiència**

Atenció integrada de salut (II)

Situació actual

- Accions intersectorials febles (salut pública i serveis socials)

Objectius

1. Nova Salut Pública en l'àmbit de la GTS
2. Desenvolupament atenció comunitària
3. Integració processos sanitaris i socials

ACCIONS

- **Cartera de serveis comunitaris (SCS i Agència de Salut de Catalunya) en la que participen de manera integrada professionals assistencials, de salut pública i agents de la comunitat.**
- **Articulació cartera de serveis i sistemes informació atenció primària sanitària i social**
- **Reconversió llarga estada sociosanitaria, suport residències i domicili**

Atenció especialitzada – visió estratègica

- ...
- Impulsar la integració assistencial mitjançant la col·laboració entre els professionals dels diferents nivells i tipus de serveis que participen en l'atenció a una mateixa població, especialment amb l'atenció primària de salut.
- Treballar en xarxa: compartir professionals, cercant la cooperació i l'eficiència, compartir tecnologia.
- Desplegar els instruments necessaris per desenvolupar la gestió clínica, considerant el treball en equip pluridisciplinar i el treball en xarxa.
- Utilitzar les possibilitats de les TIC que permetin compartir les dades més rellevants de la història clínica entre els diferents agents de provisió dels serveis.

Font: Mapa sanitari, sociosanitari i de salut pública

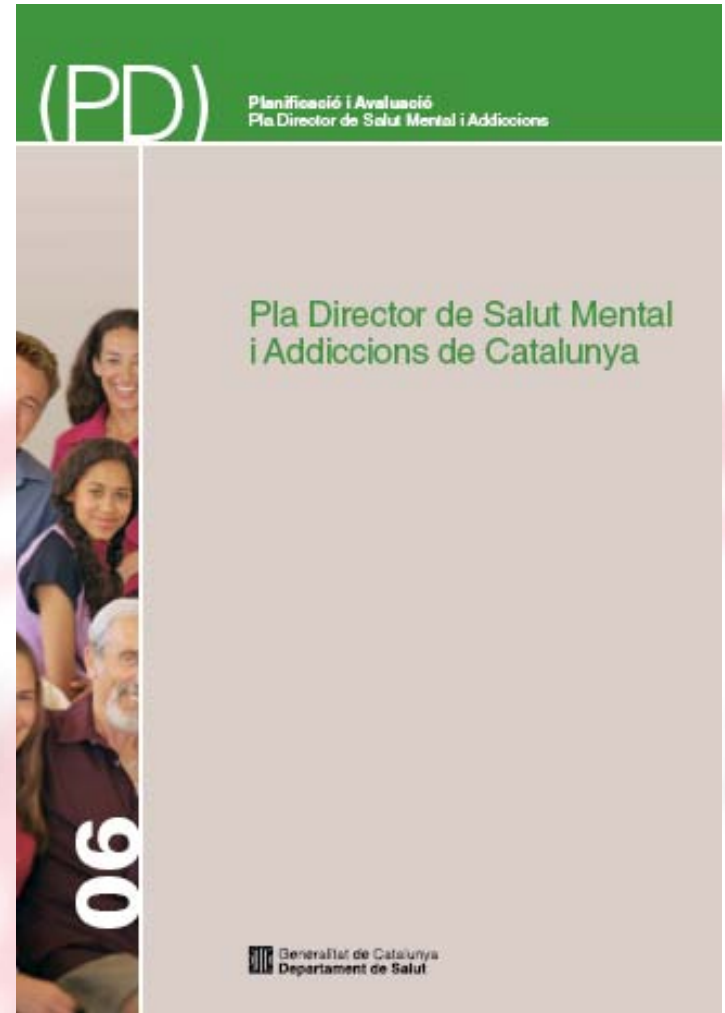
La Salut Mental

La millora de la salut mental és una de les prioritats polítiques del Departament.

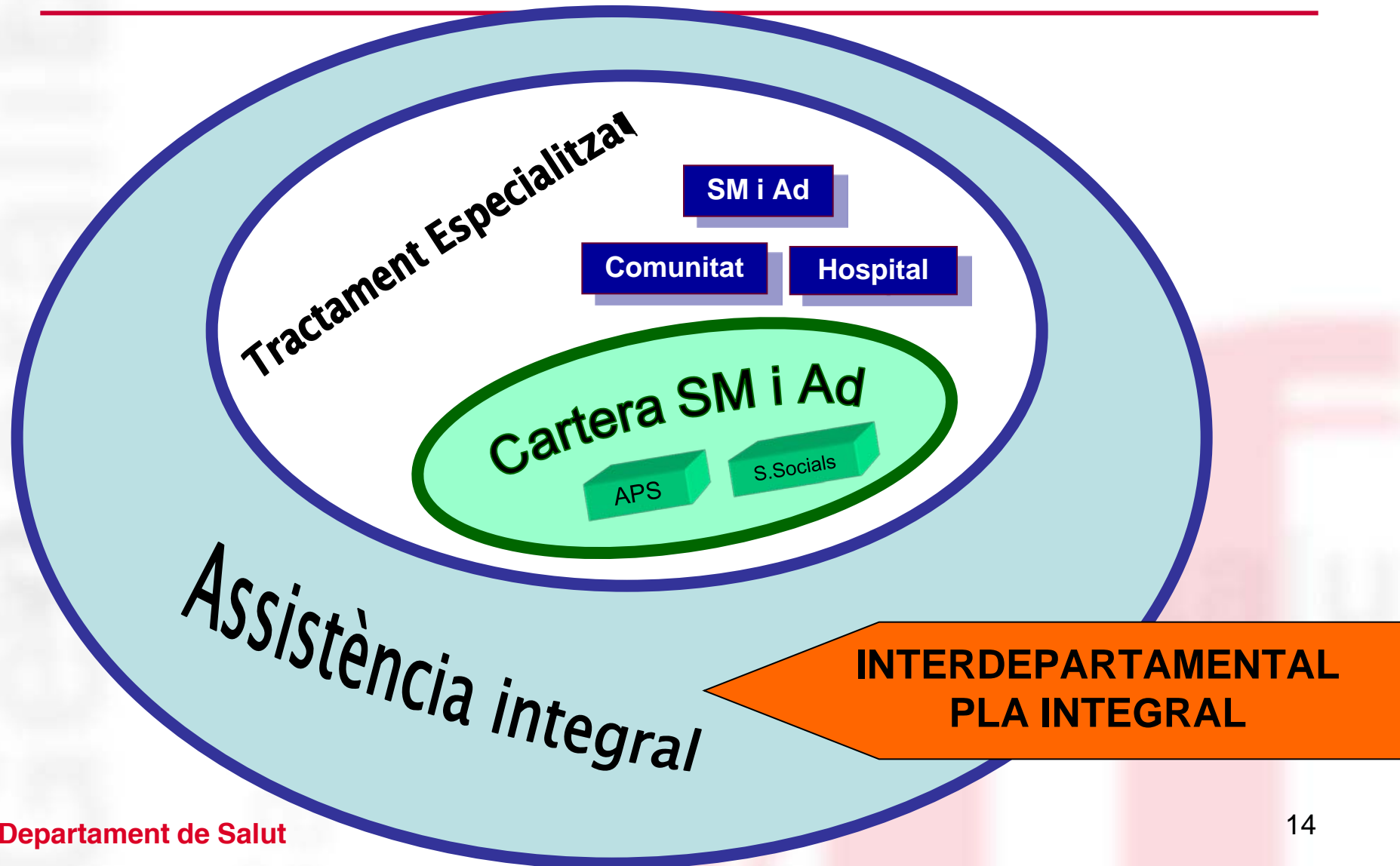
- Els esforços del Departament de Salut per millorar la salut mental se centren en la **prevenció, la millora de l'atenció primària, la lluita contra l'estigmatització i la discriminació, i l'atenció comunitària integral**
- Les estratègies definides a Catalunya estan en línia amb les **directrius europees** (Helsinki, 2005) i coincideix amb les **Estrategias de Salut Mental** formulades per al conjunt del **Sistema Nacional de Salud** d'Espanya (desembre 2006)
- El nou model proposat pel Pla Director de Salut Mental i Addiccions ha estat àmpliament consensuat amb la participació de les societats científiques, els professionals i les entitats proveïdores i les associacions de persones afectades i les famílies. **És un model de país**

Pla Director de Salut Mental i Addiccions (I)

- Enfocament per necessitats
- Promoció de la salut i prevenció dels trastorns de la salut mental i les addiccions
- Abordatge integral
- Suport en l'experiència demostrable com a base per a la presa de decisions clíniques i de política sanitària
- Monitoratge i avaluació de la pràctica i dels resultats
- Consens entre persones expertes i afectats
- Integració funcional de les dues xarxes

El Pla director de Salut Mental i Adiccions : Un model integrador

Integració com objectiu de millora permanent

- **Promoure l'organització funcional integrada de les xarxes i serveis**
 - Suport a l'APS i la nova cartera de SM i Ad
 - Integració funcional de salut mental i drogodependències: unitats funcionals CSMIJ_CAS
 - Atenció psiquiàtrica i psicològica en els hospitals generals
 - Promoure la gestió compartida i la proximitat física dels equipaments.
 - El nou model d'atenció a la psicosis incipient
- **Possibilitar un sistema de gestió territorial integrada dels serveis sanitaris i socials (Pla Integral de Salut Mental)**

Promoció i prevenció

- Catalunya coordina el projecte europeu IMHPA, de promoció i prevenció en salut mental
- Programa salut i escola
- Programa de lluita contra la depressió i prevenció del suïcidi
- Programa “ Beveu Menys”

Cartera de Serveis en promoció i prevenció en Salut Mental:

Catalunya lidera el programa europeu en promoció de la salut.

Pacte europeu amb 5 poblacions diana prioritzades:

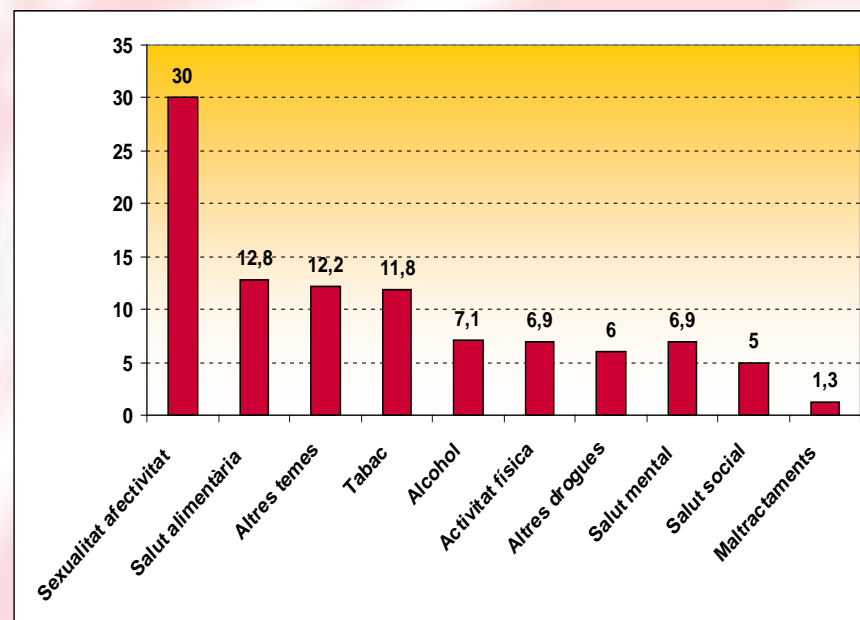
- 1 Joves escolars
- 2 Àmbit Laboral
- 3 Depressió / Suïcidi
- 4 Gent gran
- 5 Lluita contra l'estigma

Promoció i prevenció: escola

Programa Salut i Escola

Temes tractats en la consulta oberta

El 31,8% de les consultes estan motivades per problemes de salut mental i/o addiccions.

Promoció i prevenció: depressió i suïcidi

Programa Lluita contra la depressió i prevenció del suïcidi (I)

4 nivells d'actuació

MESURES
D'INFORMACIÓ
AL
CIUTADÀ

European
Alliance
Against
DEPRESSION

INTERVENCIÓ
EN
GRUPS
DE RISC

COOPERACIÓ
AMB
METGES DE
FAMÍLIA

COOPERACIÓ
AMB
ALTRES
ESTAMENTS

Àmbit assistencial: Atenció Primària

Cartera de serveis de salut mental i addiccions a l'atenció primària:

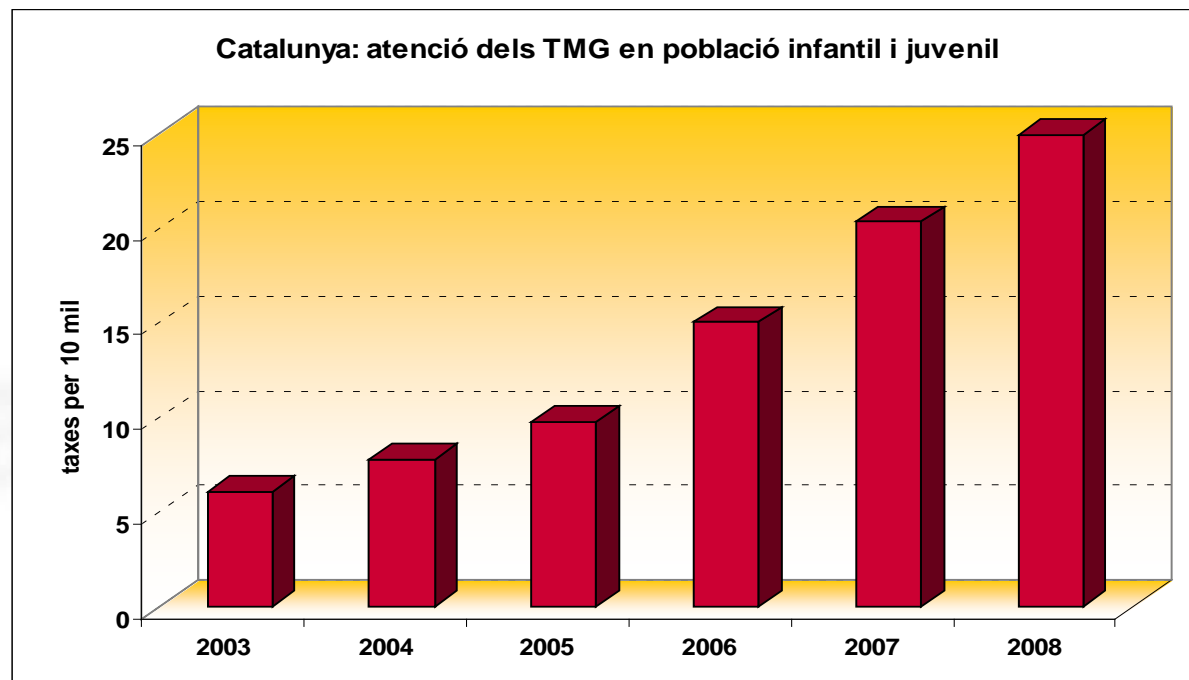
- Promoció de la salut mental
- Intervencions preventives
- Millora de l'oferta d'atenció: grups psicoeducatius, orientació psicològica, atenció a les famílies,...
- Atenció integral i seguiment dels trastorns mentals greus
- Formació específica en salut mental als professionals de l'APS
- Suport d'equips especialitzats

RRSS	ABS	ABS's totals	Grau d'implantació (2008)
Alt Pirineu / Aran	2	8	25%
Lleida	6	22	27%
Camp de Tarragona	8	32	25%
Terres de l'Ebre	2	12	17%
Girona	14	36	39%
Central	5	37	14%
Barcelona	116	212	55%
Total	153	359	43%

Àmbit assistencial: atenció especialitzada

Atenció especialitzada a la població infantil i juvenil amb trastorn mental:

- Pla Integral d'atenció a l'autisme
- Grau d'implantació del Programa trastorn mental greu:
80% dels Centres de Salut Infantil i juvenil al 2008 (17% l'any 2003)

Font: CMBD-CSM, 2003 - 2008

Àmbit assistencial: trastorns greus

Atenció a la població adulta amb Trastorns Mentals Greus

Projectes prioritzats:

- Programa d'atenció específica a les persones amb Tr. Mentals Severs: 100% d'implantació
- Pla de Serveis Individualitzats (gestió de casos complexos): 80% d'implantació
- Atenció a les persones amb psicosis incipient: 14% d'implantació
- Atenció integrada sanitària i social en el territori (Prodep): 7 experiències pilot a Catalunya
- Reconversió dels Centres de Dia en Serveis de rehabilitació, amb un enfoc obert, dinamitzador i proactiu, per afavorir la reinserció: 56% d'implantació
- Cartera de serveis d'atenció a les famílies

- Els resultats obtinguts pels programes que prioritzen l'atenció als trastorns mentals greus i severs (TMS) i els de gestió de casos complexos (PSI) són molt positius
- Els pacients milloren en el seu estat clínic i en la discapacitat i fan un ús més racional dels serveis assistencials. Destaca l'increment de visites dels professionals d'infermeria

Qualitat

Model de gestió de
acompanya acti
serv

TMS (mitjana)	
c)	Millora clí
eneral)	Millora clí
	Millora de
	Disminuci
s involuntàries i	
	Increment
Rehabilitació	Increment Comunitar

Any 2008

25,8%

enics,
elona
TMS
ació)

PSI: Estudi sobr

Font: Balsarena J, La
M i Grup de Recerca T

Grau d'implantació del nou model d'atenció en salut mental

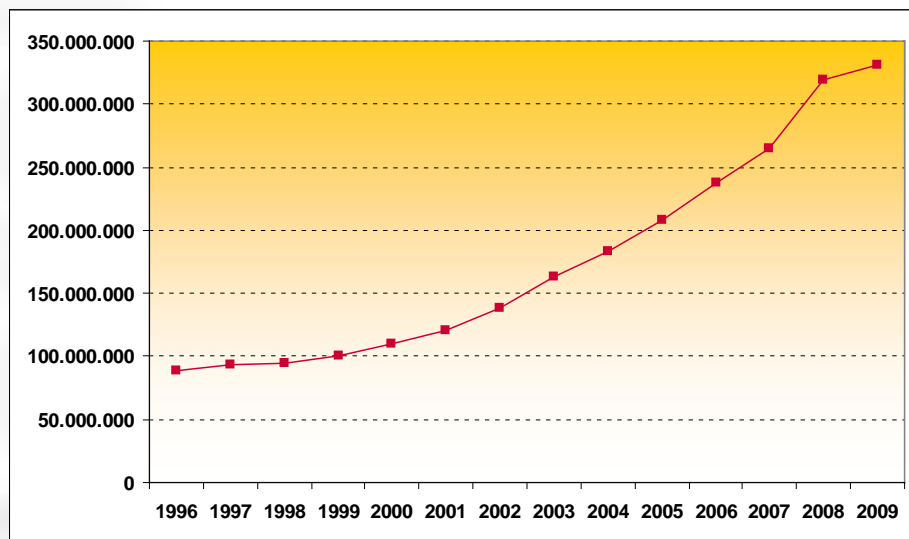
Programa	Grau d'implantació 2005	Grau d'implantació 2009
Cartera de serveis de salut mental en AP	0	43%
Urgències psiquiàtriques domiciliàries	Barcelona Ciutat	Barcelona ciutat, Hospitalet i Cornellà, i Tarragona
Trastorn Psicòtic Incipient		14% dels CSMA
Increment oferta psicoterapèutica		7% dels CSMA
Atenció als adolescents amb problemes de consum	2 experiències	20 % CAS 22% CSMIJ
Pla de Serveis Individualitzat (PSI)	39,4 % d'implantació	80% del territori
Trastorns Mental greus (TMG)	46% d'implantació	67% dels CSMIJ
Rehabilitació comunitària	12% d'implantació	56% dels CD
Pla de Reordenació dels trastorns del comportament alimentari	Girona	Girona, Lleida, Alt Pirineu – Aran i Catalunya central
Pla de reordenació de l'atenció a les ludopaties	Implantació 50% del territori	Implantació en el 85 % del territori

Els recursos especialitzats, 2003 - 2009

	2003	2009	Diferencial
Centre de salut mental d'adults	68	73	7%
Centres de salut mental infantil i juvenil	41	49	20%
Llits Aguts	809	895	11%
Llits Subaguts	443	570	29%
Llits Llarga Estada	2945	2496	-17%
Places H.Dia Adults	321	645	101%
Places H.Dia Adolescents	245	449	83%
Places C.Dia	1895	2032	7%
Centres d'atenció i seguiment	60	65	8%
Llits Desintoxicació	64	64	0%
Llits Patologia dual	45	110	144%
Unitat Psiq. Penitenciària	67	107	60%

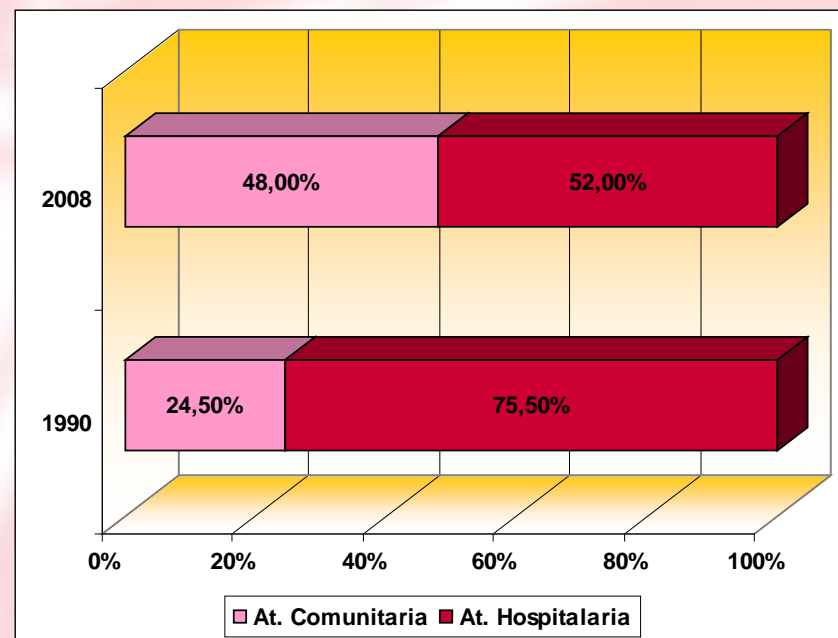
La salut mental en el pressupost: tendència creixent

Evolució del pressupost de compra de serveis de salut mental 1996 - 2009

Increment de compra de serveis de salut mental 2003-2009: 103%

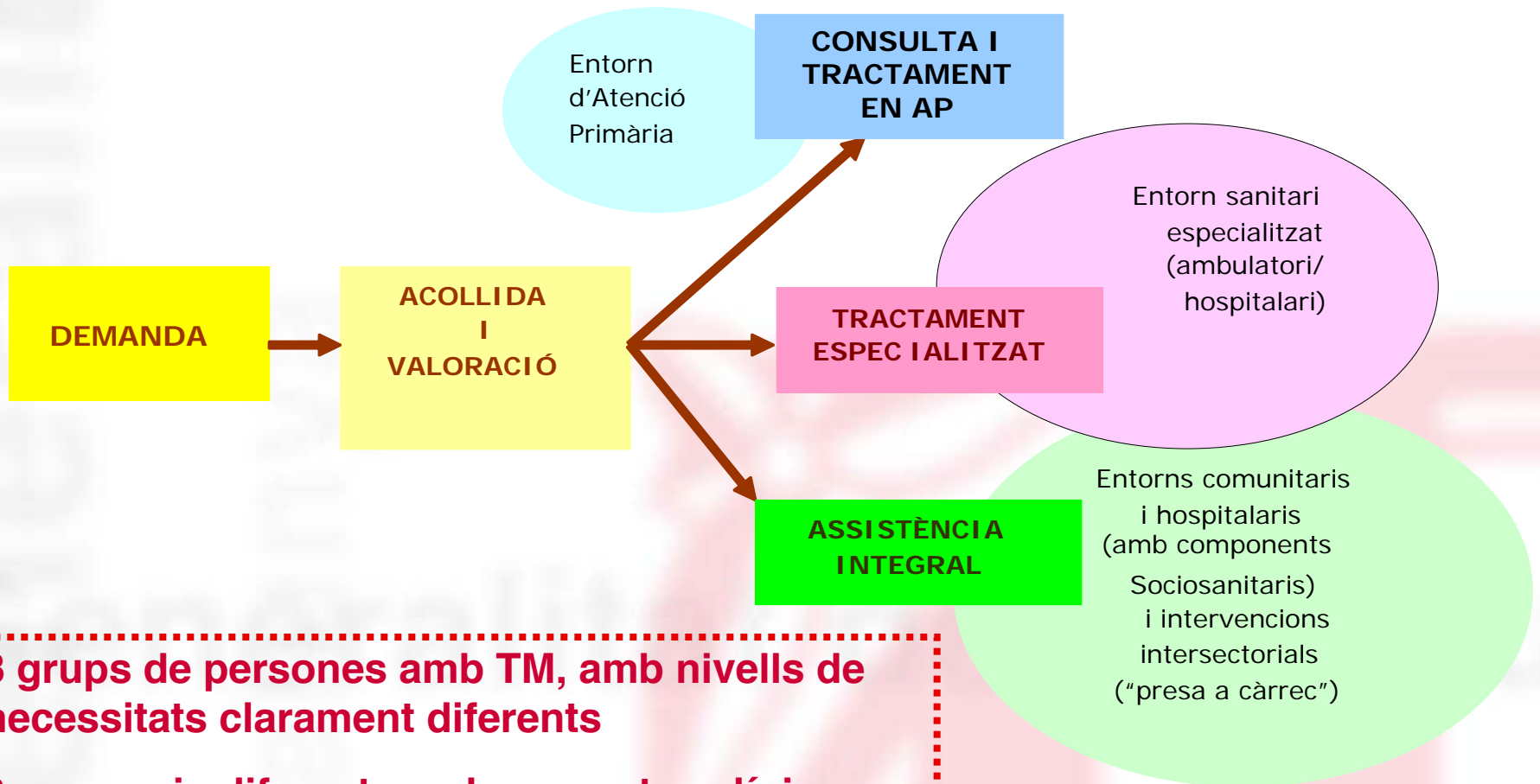
Distribució del pressupost sanitari públic de Salut Mental (1990 vs 2008)

La proporció destinada a recursos comunitaris s'equilibra progressivament.

Pla Director de Salut Mental i Addiccions (III)

Model d'intervenció del Pla director: tres realitats molt diferents

3 grups de persones amb TM, amb nivells de necessitats clarament diferents

3 escenaris diferents amb respostes clíniques adaptades a cada realitat assistencial

Projectes interdepartamentals

Acció Social i Ciutadania	<ol style="list-style-type: none">1. Reconversió psiquiàtrica2. Model d'atenció integral en el marc del Prodep3. Model d'atenció integral als adolescents desemparats (DGAIA)4. Taules tècniques de salut mental i drogodependències5. Model d'atenció a les persones amb malaltia mental i/o discapacitat intel·lectual o física que es troben fora dels serveis assistencials.6. Protocol d'incapacitacions i comissió de tuteles
Justícia	<ol style="list-style-type: none">7. Model d'atenció en salut mental a les persones sotmeses a mesures de privació de llibertat8. Programa de suport a la fiscalia d'incapacitacions
Educació	<ol style="list-style-type: none">9. Model d'atenció psiquiàtrica i psicològica als alumnes en CEE10. Hospitals de dia per adolescents11. Grup de treball sobre TDAH
Treball	<ol style="list-style-type: none">12. Model d'inserció laboral de les persones amb malaltia mental
Interior	<ol style="list-style-type: none">13. Projecte de joc responsable14. Protocol operatiu per a l'atenció a les urgències psiquiàtriques domiciliàries
Salut/ASC/ Educació	<ol style="list-style-type: none">15. Pla integral d'atenció a l'autisme

El Pla Integral de Salut Mental

El Pla integral es constitueix com l'instrument de planificació de les polítiques i accions públiques per millorar la resposta del sistema d'atenció a les persones amb problemes de salut mental.

Prioritats del Pla Integral

- Definir el model de planificació, organització i gestió:
 - Planificació estratègica del model integral d'atenció per grups d'edat i àmbits d'actuació.
 - Priorització dels projectes a desenvolupar.
 - Identificació de serveis i necessitats.
 - Valoració econòmica.
 - Elaboració de la proposta organitzativa.

Model integral d'atenció (Infantil i Juvenil)

- **Petita infància:** integració funcional en base territorial:

- Salut
 - Acció Social
 - Educació
-

- **Població adolescent:** model d'atenció social, educativa i sanitària

- Educació
- Salut
- Acció Social
- Justícia

Models integral d'atenció (Adults)

Reconversió psiquiàtrica:

- Salut
- Acció Social

Model d'atenció a les persones amb discapacitat intel·lectual i TM:

- Acció Social
- Salut

Model d'atenció integral a les persones sotmeses a mesures judicials

- Salut
- Justícia
- Acció Social

Inserció social i laboral:

- Salut
- Acció Social
- Treball
- Medi Ambient i Habitatge
- Governació

De la planificació estratègica a l'operativa:

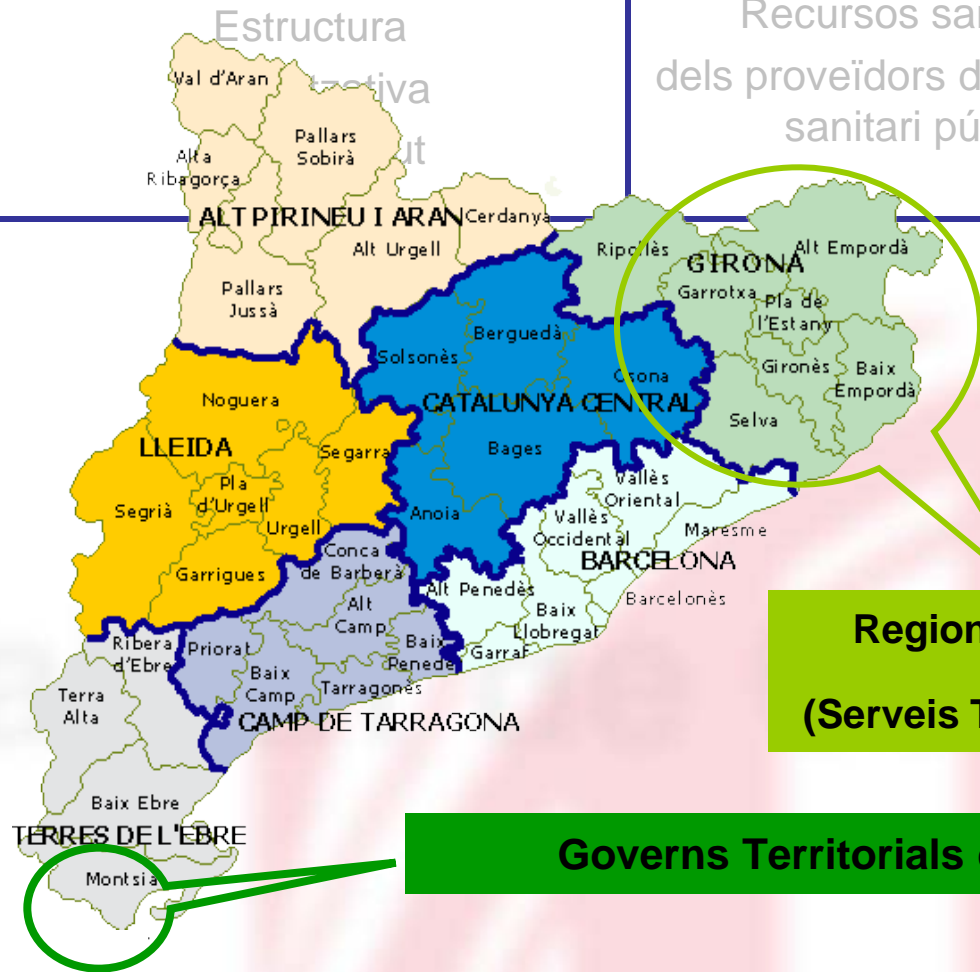
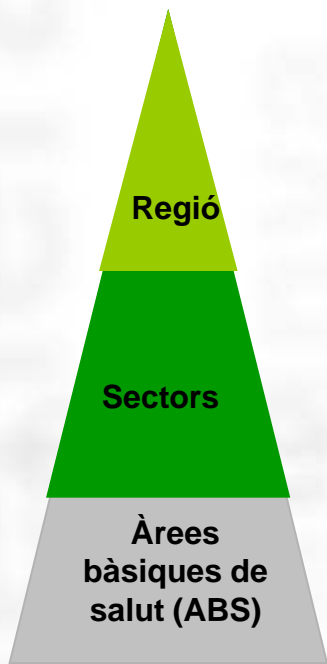
El territori com element clau

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Evolució del sistema sanitari públic català: Mapa sanitari

18
anys

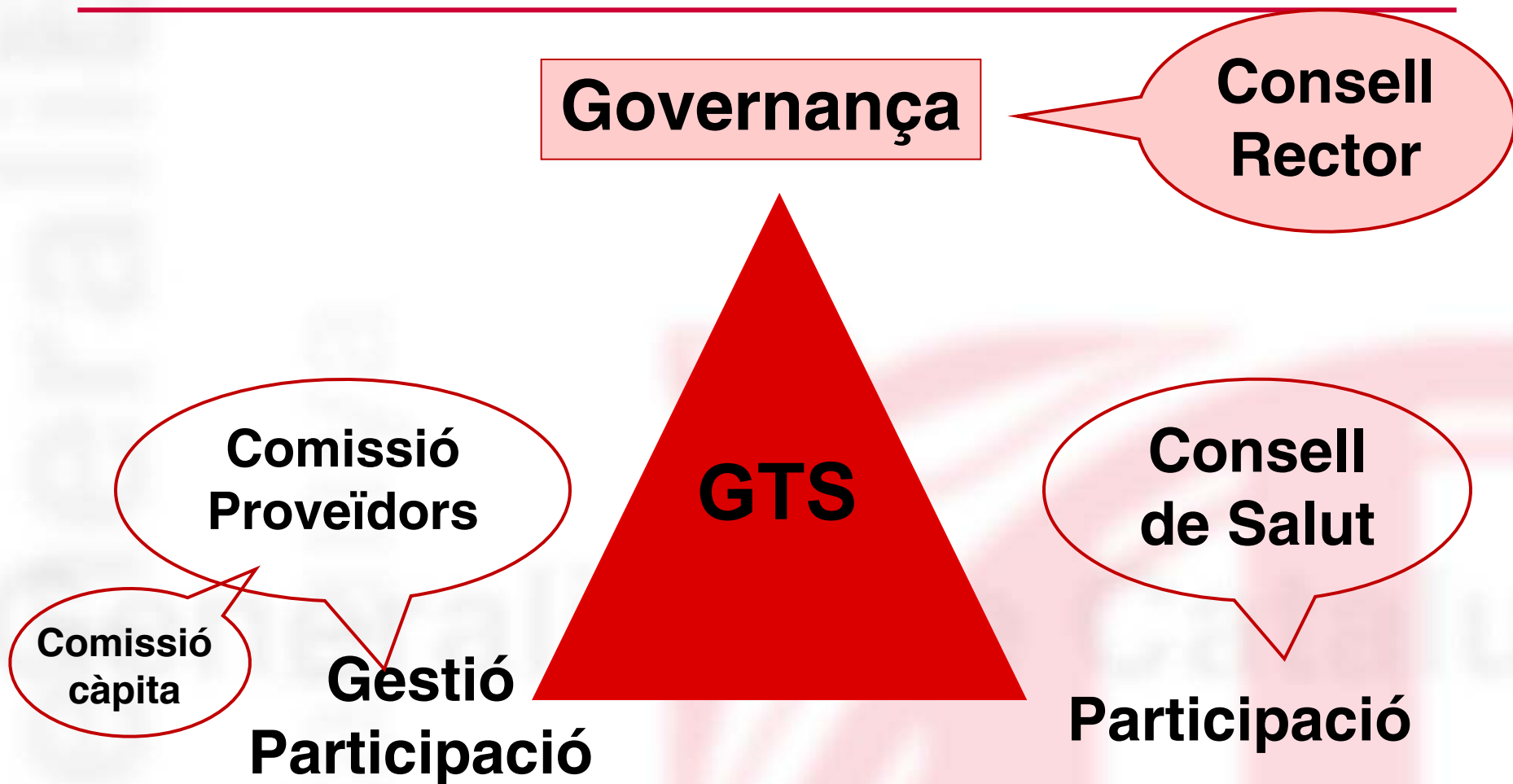

**Regions sanitàries
(Serveis Territorials DS)**

Governos Territorials de Salut

Eixos model territorial de governança, participació i gestió

18
anys

Àrees Integrals de Salut. Barcelona ciutat

